

Nog geen tijd voor nieuwe afspraken

Convenant rubberindustrie boekt eerste succes

George Evers

Liesbeth Kluyver

Wie is verantwoordelijk voor wat?

Hoe zit het met de kankerverwekkende stoffen? Wat is er mis met het geluid en

het klimaat? En is die fysieke belasting

nu echt zo extreem? De

rubberverwerkende industrie keek

(samen met de overheid) kritisch in

eigen keuken. En schrok. Reden voor een

convenant dat moet leiden tot betere

arbeidsomstandigheden.

foto: Chris Pennarts

Ook bij werknemers rubberindustrie laag arbobewustzijn

Betere arbeidsomstandigheden. Dat was in februari 1995 de doelstelling bij het ondertekenen van het convenant rubberverwerkende industrie door het Ministerie van szw, de Nederlandse Vereniging voor de Rubberverwerkende industrie en de vakverenigingen.

Onderdeel van het convenant was een groot-scheepse voorlichtingscampagne voor werknemers in de rubberindustrie. Om alle werknemers in de rubberindustrie te bereiken zijn vijf folders gemaakt, drie studiedagen voor werknemersvertegenwoordiging georganiseerd en zijn arbo-contactpersonen in de bedrijven gezocht.

ENORME DRUK

Aanleiding voor het afsluiten van het convenant waren de geconstateerde arborisico's door de Arbeidsinspectie naar aanleiding van bedrijfsbezoeken. De AI stelde vast dat het meest nijpende knelpunt in de rubberindustrie de beheersing van toxische stoffen is. Een aantal van deze stoffen zijn zelfs kankerverwekkend. Rubberverwerkende bedrijven waar grondstoffen worden gemengd tot rubber (de mengerij), en waar rubber half-fabrikaten worden ge vulcaniseerd tot eindproducten, hebben te maken met deze toxische stoffen. Op deze

plaatsen komt soms een blootstelling voor die gezondheidsschade met zich meebrengt voor de werknemers.

Andere arborisico's in de branche zijn: lichamelijke belasting, geluid en klimaat. Ook werd geconstateerd dat het arbobewustzijn in de branche laag was bij zowel werkgevers als de werknemers. Daarbij heeft de economische malaise ook zijn sporen in de rubberindustrie achter gelaten waardoor de financiële ruimte voor investeringen in de bedrijven in het gedrang kwam. Een gezamenlijke aanpak met een convenant, die het uitwisselen van informatie tussen bedrijven bevordert, spreekt dan voor zich en voorkomt dat elk bedrijf het wiel opnieuw moet uitvinden.

De onderhandelingen over het convenant verliepen moeizaam en duurden maar liefst drie jaar. Uiteindelijk is het convenant, tot stand gekomen onder enorme druk vanuit de overheid, ondertekend door 29 bedrijven in de rubberverwerkende industrie.

ARBOBEWUSTZIJN

De voorlichtingscampagne voor werknemers had als doel het arbobewustzijn in de branche te vergroten, met name door de betrokkenheid van werknemers bij de uitvoering van het convenant te verbeteren. Daarvoor is er in elk

bedrijf een arbo-contactpersoon (ACP) aangezocht, die de aandacht voor arbeidsomstandigheden in de bedrijven moest bevorderen.

In de 29 deelnemende bedrijven zijn ACP-ers gezocht, veelal werknemers actief in de OR en/of de VGW-commissie. Met de ACP-ers is een interview gehouden om informatie te verkrijgen over de arborisico's in de bedrijven en de wijze waarop in de bedrijven wordt gewerkt aan het verbeteren van de arbeidsomstandigheden.

Naar aanleiding van deze interviews kan een top-5 van de grootste arboknelpunten in de branche worden samengesteld:

- toxische stoffen vooral bij de mengerij en het vulcaniseren;
- lichamelijke belasting, zwaar werk komt op verschillende plaatsen voor;
- hoge geluidsniveaus komen voor bij het met lucht schoonspuiten van matrijzen, die worden gebruikt om rubberproducten te persen;
- het klimaat omdat hoge temperaturen nodig zijn om rubbermengsel tot een product te vervormen;
- snij- en brandwonden bij het afwerken van rubberproducten (wegsnijden van overtollig rubber).

Volgens de ACP-ers is de arbozorg in bedrijven vaak op ad hoc basis georganiseerd. Er wordt veelal gewerkt van incident naar inci-

THEMA'S STUDIEDAGEN:

- uitvoering arbo-voorlichtingscampagne;
- arbo-overlegstructuur in de bedrijven;
- arbo-markt: arbo-leveranciers en arbo-dienstverlening;
- geluid: wanneer meten en hoe beperken;
- lichamelijke belasting: welke oplossingen zijn uitvoerbaar;
- veilige machines: waar zitten de gevaren en wat zijn de wettelijke verplichtingen;
- inventarisatie toxische stoffen uit het convenant;
- presentaties van toxische stoffen beleid uit bedrijven;
- uitvoering van risico-inventarisatie en -evaluatie.

dent, hoewel opgemerkt moet worden dat de verschillen tussen de bedrijven groot zijn. In de bedrijven zijn verschillende partijen betrokken bij dit arbobeleid, maar het is niet altijd helder wie voor welk deel verantwoordelijk is. Eén van de geïnterviewden: 'Tja, iedereen wel. Maar eigenlijk ook niemand specifiek.'

Bij de arbo-overlegstructuur in de bedrijven viel op dat de werkgever en de OR vaak een gezamenlijke arbo-commissie hebben opgericht. Nogal wat ondernemingsraden zijn actief betrokken bij de uitvoering van het arbobeleid. Op zich is dat niet vreemd, gezien het beginstadium waarin het arbobeleid in de bedrijven verkeert. De ACP-ers gaven aan dat er zich weinig belangentegenstellingen tussen werknemers en werkgevers in deze arbo-commissies

voordeden.

Bij een aantal bedrijven zijn arbo-coördinatoren aangesteld. In deze bedrijven staat arbo doorgaans op een hogere positie op de bedrijfsagenda.

De meeste rubberbedrijven zijn aangesloten bij een arbodienst, maar de ondersteuning beperkt zich veelal tot verzuimactiviteiten. Wat zowel bij de Arbowet als het opstellen van het convenant niet de bedoeling is geweest.

ONDERSTEUNING

Om de ACP-ers te ondersteunen bij de uitvoering van hun taken zijn drie studiedagen georganiseerd. De ACP-ers werden uitgenodigd om samen met enkele collega's de studiedagen te volgen. Op deze studiedagen zijn verschillende actuele arbo-onderwerpen besproken (zie kader 1). Per studiedag kregen de ACP-ers de opdracht verschillende onderwerpen in het eigen bedrijf in beeld te brengen en zo mogelijk met collega's te bespreken. De resultaten van deze inventarisaties werden tijdens de studiedagen aan andere deelnemers van de studiedagen gepresenteerd. Door deze uitwisseling van ervaringen leerden de ACP-ers veel van elkaars bedrijf en werkwijzen. Een aantal voorbeelden zijn hiervan de ontwikkeling van een geluidsarme spuitmond bij het gebruik van perslucht, het gebruik van heftafels, geluidzonering bij bepaalde machines.

De ACP-ers hebben een uitgebreide map ontvangen, waarin over de verschillende onderwerpen verdere informatie is te vinden over de besproken thema's.

Daarnaast zijn vijf folders geschreven over de meest voorkomende arboknelpunten in de

branche: arbeidsomstandigheden, geluid, gevaarlijke stoffen, veilige machines en lichamelijke belasting. In de folders wordt steeds aangegeven wat de risico's zijn, welke maatregelen het bedrijf kan nemen, uitgaande van bronaanpak, en wat werknemers zelf kunnen doen. De folders eindigen met een opdracht, die op het werkoverleg aan de orde kan worden gesteld. De opdracht is bedoeld om een beeld te krijgen van de arbosituation op de eigen werkplek.

Bij de evaluatie bleek dat de folders veelal op het werkoverleg zijn besproken of gaan worden. In enkele bedrijven zijn kantine-bijeenkomsten georganiseerd, en een enkel bedrijf heeft de folders met de loonstrookjes meegestuurd naar de werknemers.

VERVOLG?

De resultaten van de arbo-voorlichtingscampagne zijn positief. Het blijkt dat in veel bedrijven de campagne een goede impuls is geweest voor het arbobeleid en voor de arbo-activiteiten van werknemersvertegenwoordigers. De goede resultaten zijn uiteraard behaald door de grote inzet de deelnemers zelf. Daarmee heeft de arbo-voorlichtingscampagne een belangrijke bijdrage geleverd aan de doelstelling van het arbo-convenant. Dit resultaat is overigens bereikt door een goede inzet en samenwerking tussen de NVR, de Arbeidsinspectie en de Industriebond FNV.

Welk vervolg komt er op deze activiteiten? De looptijd van het arbo-convenant is per 1 januari 1997 verstreken. Ondanks de inspanningen van de partijen zijn nog lang niet alle afspraken in de bedrijven gerealiseerd. De komende tijd worden deze afspraken in de bedrijven uitgevoerd. De tijd lijkt nog niet rijp voor een tweede convenant.

Maar ook zonder lopend convenant zullen de arbo-verbeteringen op de werkvloer doorgaan. Er zijn inmiddels te veel mensen bij betrokken om de arbo-aandacht te laten verslapen. De ACP-ers en de werknemers zijn voldoende gemotiveerd door de voorlichtingscampagne. De Industriebond FNV zal dit jaar haar leden blijven informeren en ondersteunen om gemaakte afspraken in de bedrijven uitgevoerd te krijgen. En de Arbeidsinspectie heeft, na een tijd van terughoudendheid tijdens de looptijd van het convenant, weer de ruimte om 'niet-willers' te inspecteren.

Drs. George Evers - NIA TNO, Amsterdam.

Drs. Liesbeth Kluyver - Industriebond FNV, Amsterdam.

INHOUD ARBO-CONVENANT RUBBERINDUSTRIE

1. Voorlichting en instructieplan voor de verschillende doelgroepen.
2. Voorbereiding aansluiting arbodienst.
3. Opstellen van model risico-inventarisatie en -evaluatie.
4. Eisen aan leden NVR:
  - Arbo-intentieverklaring uitbrengen.
  - Meewerken aan arbo-scholing voor medewerkers; uitwisselen van informatie over toxische stoffen en alternatieve processen en machines.
  - Zoeken naar arbo-vriendelijke technieken en vervangers voor toxische stoffen.
5. Brongerichte aanpak voor toxische stoffen:
  - Aantal pigmenten, antidegradanten en andere stof niet meer te gebruiken.
  - Vervangers te zoeken voor DNPT, NDPA en voor een aantal versnellers.
  - Aantal stoffen in niet verstuvende vorm gebruiken en zo mogelijk vervangen.
  - Aantal stoffen onderzoeken of gebruik in niet verstuvende vorm mogelijk is.
6. Bevorderen van het handmatig tillen van grondstoffen tot maximaal 25 kg.
7. Inventariseren van het verminderen van lichamelijke belasting.
8. Oplossingen voor het verminderen van geluid verspreiden.
9. Overzicht geven van mogelijkheden voor het verminderen van trillingen.